

BÖLÜM 6

PANDEMİNİN TARIM SEKTÖRÜ ULUSLARARASI TİCARETİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ VE TÜRKİYE

Mehmet Fazıl ÖZKUL¹

GİRİŞ

2020’de Çin’de başlayıp tüm dünyaya yayılan COVID-19 salgının küresel ölçekte benzeri görülmemiş etkileri olmuş ve olmaya da devam etmektedir. Artan vaka sayıları ve aşırı yıpranmış tedbirler, derin bir küresel ekonomik durgunluğa, aşırı yoksulluğun artmasına ve gelir dağılımının bozulmasına neden olarak 2007/2008 ekonomik krizi sonrası kaydedilen gelişmeleri geri alacak boyutlara ulaşmıştır (Hepburn vd., 2020; Bandyopadhyay, 2020; Del Rio-Chanona vd., 2020). Modern dünyada daha önce benzer bir krizle karşılaşılması belirsizliği ve karamsarlığı aratırken ülkeler ve uluslararası kurumlar tahminlerini sık sık revize etmek zorunda kalmaktadırlar. Krizin ilk aylarından sonra alınan önlemlerin gevşetilmesiyle bir toparlanma olsa da Uluslararası Para Fonu (IMF), 2020’de küresel ekonomide % -3,3; gelişmiş ekonomilerde yüzde 4,7, gelişmekte olan ekonomilerde ise % 2,2 daralma olacağını tahmin etmektedir (IMF, 2021). Gıda Güvenliği ve Beslenme Durumu (SOFI), 2020 raporuna göre COVID-19’un bir sonucu olarak 2020’de 83 ila 132 milyon kişinin gıda güvencesinden mahrum kalacağı öngörülmektedir. Pandemi işgücü piyasalarını da derinden etkilemektedir. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) COVID-19 salgınının küresel ölçekte 3,3 milyar işgücünü etkilediğini ortaya koymuştur.

Virüsün dolaşımını engellemeye yönelik alınan tedbirler gıda değer zincirleri ve tarım sektörü üzerinde de yıkıcı etkilere yol açmaktadır. Tarım ve gıda sektörü üzerinde hem arz hem de talep yönlü ikili bir şokun ortaya çıkmasına neden olan hastalığın yayılmasını kontrol etmeye yönelik önlemler, üretim, işleme, lojistik ve perakende dahil olmak üzere tedarik zinciriyle ilgili birçok faaliyeti etkilemektedir. Ticaret ve seyahat kısıtlamaları, tarımsal işgücü kıtlığına; tohumlar, gübre ve tarım ilaçları gibi girdilere sınırlı erişime; gıda işleme endüstrisinde daha düşük kapasiteye; ve gıda ürünlerinin dağıtımındaki zorluklara yol açmaktadır. Pandemi, küresel çapta gıda güvencesi ve gıda güvenliği konusunda endişelere yol

¹ Dr, Rekabet Kurumu, mozkul@hotmail.com

Kısacası pandemi, tüm dünyayı etkilese de krizden her ülke benzer şekilde etkilenmemiştir. Yüksek gelirli ülkeler, diğer sektörlerde olduğu gibi tarım sektörüne de verdikleri desteklerle krizin tüketiciler ve üreticiler üzerindeki etkilerini minimize ederlerken diğer ülkeler bu kadar şanslı değillerdir. Kısıtlı kaynaklara sahip Türkiye pandimide, tarımda neo liberal politikaları benimseyip dışa bağımlı hale gelmesinin faturasını acı bir şekilde ödemektedir.

KAYNAKLAR

- Akdeniz İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği (2021). Ocak Nisan dönemi yaş sebze meyve sektörü Türkiye Geneli Değerlendirme Raporu, Mersin.
- Amanta, F. & Aprilianti, I. (2020). Indonesian Food Trade Policy During Covid-19. CIPS: Center for Indonesian Policy Studies. (20.04.2021 tarihinde <https://www.cips-indonesia.org/post/policy-brief-indonesian-food-trade-policy-during-covid-19> adresinden ulaşılmıştır).
- Aydın, A, Güner, A. (2020). Covid-19 salgınının tarım sektörü ve gıda güvenliği üzerine etkisi: Türkiye üzerine bir değerlendirme . Artuklu Kaime Uluslararası İktisadi ve İdari Araştırmalar Dergisi,3 (2) , 155-171.
- Bandyopadhyay S. (2020). Coronavirus Disease 2019. (COVID-19): We Shall Overcome. Clean Technologies And Environmental Policy, 1–2. Advance Online Publication.
- Cumhurbaşkanlığı Strateji Bütçe Başkanlığı (2020). Tarımsal Göstergeler. (24.02.2020 tarihinde // www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Temel_Tarimsal_Gostergeler_Main-agriculture-Indicators.pdf, adresinden ulaşılmıştır).
- Ceylan F.G., Özkan B. Assessing impacts of covid-19 on agricultural production and food systems in the world and in Turkey. Gaziantep University Journal of Social Sciences 2020 Special Issue 472-485.
- Drewry (2021). Container Market Forecast: 2020-21. (23.04.2020 tarihinde <https://www.drewry.co.uk/container-shipping> adresinden ulaşılmıştır).
- Del Rio-Chanona, R. M, Mealy, P. , Pichler, A. , lafond, f. and farmer d.(2020). supply and demand shocks in the covid-19 pandemic: an industry and occupation perspective. Covid Economics, (6), 65-104.
- FAO (2015). The State of Agricultural Commodity Markets 2015-16. Trade and food security: achieving a better balance between national priorities and the collective good. Rome, FAO.
- FAO (2020). Biannual report on global food markets: June 2020. Food Outlook, Rome, FAO.
- FAO, IFAD, UNICEF, WFP and WHO (2020). The State of Food Security and Nutrition in the World 2020. Transforming food systems for affordable healthy diets. Rome: FAO
- FAO (2021 a). Agricultural Trade & Policy Responses during the first wave of the COVID-19 pandemic in 2020, Rome, FAO.
- FAO (2021 b). Food Price Index.(21.04.2021 tarihinde <http://www.fao.org/worldfoodsituation/foodpricesindex/en/> adresinden alınmıştır).
- Hepburn, C., O’Callaghan,B. Stern,N. Stiglitz,J. Zenghelis,D. (2020). will covid-19 fiscal recovery packages accelerate or retard progress on climate change?, Oxford Smith School of Enterprise and the Environment, Working Paper No. 20-02.
- IMF(2021). World Economic Outlook Update, January 2021, New York:IMF.
- OECD (2020). COVID-19 And İnternational Trade: Issues And Actions. (20.04.2020 tarihinde <https://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/covid-19-and-international-trade-issues-and-actions-494da2fa/> adresinden alınmıştır).
- Schmidhuber, J. & Qiao, B. (2020). Recent trends in food imports bills and export earnings: the COVID-19 challenge. in FAO. 2020. Food Outlook - Biannual Report on Global Food Markets: November 2020, 17-23.
- Tarım Dünyası (2021 a). Yemciler Endişeli Hayvancılığın Geleceği Tehlikede. (15.03.2021 tarihinde

- <https://www.tarimdunyasi.net/2021/02/06/> adresinden alınmıştır).
- Tarım Dünyası (2021 b). Lojistik Maliyeti Soframızdaki Gıdayı Ve İhracatı Tehdit Ediyor. (11.05.2021 tarihinde <https://www.tarimdunyasi.net/2021/04/07/lojistik-maliyeti-soframizdaki-gidayi-ve-ihracati-tehdit-ediyor/> adresinden alınmıştır).
- Tarım Dünyası (2021 c). Tarımda Tekelleşme İnsanlığı Tehdit Ediyor. (10.06.2021 tarihinde <https://www.tarimdunyasi.net/2021/06/03/> adresinden alınmıştır).
- TÜİK, Türkiye İstatistik Kurumu (2019). Konularına Göre Ticaret İstatistikleri (10.03.2021 tarihinde <http://www.tuik.gov.tr> adresinden alınmıştır).
- Montalvao, J. & Van de Velde, P. (2020). COVID-19 And Food Security: Gendered Dimensions. Policy Note of The World Bank (10.02.2020 tarihinde <https://elibrary.worldbank.org/doi/abs/10.1596/33813> adresinden alınmıştır).
- World Bank (2018). Logistics Performance Rankings 2018.(19.09.2020 tarihinde <https://lpi.worldbank.org>, adresinden alınmıştır).
- World Bank (2018). Logistics Performance Rankings 2019.(19.09.2020 tarihinde <https://lpi.worldbank.org>, adresinden alınmıştır).
- Yavuz F. (2021). Türkiye’de gıda enflasyonu tarladan çatala sorunların bir göstergesi, Seta Yayınları: Ankara.